

ECONOMÍA

4º EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

Profesor: Cristóbal Manuel Álvarez Quirós

Economía

4º E.S.O.

1.- Introducción:

A economía está presente en todos os aspectos da vida, de aí a importancia de que o alumnado adquira coñecementos económicos e financeiros que lle permitan estar informado, desenvolver un pensamento crítico e realizar unha axeitada xestión dos recursos individuais e colectivos, o que contribuirá a fomentar a mellora na súa calidade de vida, o progreso e o benestar social.

Na actualidade, a economía e as finanzas ademais de dar a coñecer os elementos e as regras que explican os acontecementos económicos e as consecuencias que se derivan das decisións financeiras proxectan valores relacionados con, entroatros, a solidariedade entre as persoas, a importancia da sostibilidade ou a xestión responsable dos recursos e da desigualdade. Neste sentido, xoga un papel importante a presenza da persoa emprendedora que integra, por unha banda, unha formación económica e financeira e, por outra, unha visión que a anima a procurar oportunidades e ideas que contribúan a satisfacer as necesidades detectadas na contorna, desenvolvendo estratexias para levar esas ideas á acción. Así, xera valor para os demais e innova e contribúe a mellorar o benestar persoal, social e cultural.

A finalidade educativa da materia de Economía está en consonancia coa Recomendación do Consello do 22 de maio de 2018 relativa ás competencias clave para a aprendizaxe permanente. Nelas incluímos a necesidade de introducir na educación ferramentas que permitan lograr que o aprendido se poida aplicar en tempo real e que xere novas ideas, novas teorías, novos produtos e novos coñecementos.

O currículo desta materia deséñase coa vista posta nos obxectivos fixados para a etapa de ensino secundario obrigatorio, contribuíndo a desenvolver no alumnado «o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación e o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades».

Desenvólvese a partir de aprendizaxes significativas, funcionais e de interese para o alumnado e está organizado arredor duns obxectivos que tratan de:

1) Promover ese espírito proactivo, que debe agromar nunha cultura de emprendemento persoal, social e empresarial máis áxil e innovadora. Para iso, cómpre que o alumnado realice unha análise precisa de si mesmo e, con base neste autoconecemento, adquira formación e desenvolva habilidades persoais e sociais, así como estratexias necesarias para afrontar retos, xestionar a incerteza e tomar decisións ~~axiladas para levar~~ o proxecto á realidade.

2) Comprender que a persoa emprendedora debe abrirse camiño nun contexto global cuxos elementos se relacionan entre si. Isto require explorar a contorna, analizando distintos ámbitos, entroutros, o social, o ambiental, o cultural, o artístico, o tecnolóxico e o empresarial, desde unha perspectiva económica, para identificar necesidades e oportunidades que poidan xurdir, atopar os recursos humanos, materiais, inmateriais e dixitais necesarios e aplicarlos á realización dun proxecto persoal ou profesional con visión emprendedora.

3) Transferir as aprendizaxes a un plano práctico desenvolvendo un proxecto que abrangue todo o proceso, desde a orixe ata a elaboración do prototipo final e a presentación deste na contorna, entendendo que o prototipo pode ser calquera resultado (un ben, un servizo, ou un produto) que supoña unha solución innovadora e de valor.

Existe unha vinculación directa entre os obxectivos desta materia e os principios pedagóxicos da educación primaria, continuando nos tres primeiros cursos da educación secundaria obrigatoria, no desenvolvemento das competencias clave e, de forma particular, da competencia emprendedora e da competencia persoal, social e de aprender a aprender. Ambas complementáanse achegando elementos que permiten definir o carácter da persoa emprendedora favorecendo, por unha banda, a adquisición de coñecementos relacionados coa planificación, xestión e execución de proxectos emprendedores e, por outra, potenciando o desenvolvemento de destrezas e actitudes para afrontar a incerteza, xestionar os conflitos, reflexionar de forma crítica, adoptar decisións éticas, colaborar en equipo e negociar.

A materia de Economía está exposta coma opcional en cuarto curso da Educación Secundaria Obrigatoria e persegue dúas finalidades; por unha banda, que o alumnado conte cunha educación económica e financeira para desenvolverse, asumir riscos de maneira responsable na súa vida cotiá e xestionar e levar á acción de xeito viable

proxectos vitais, profesionais e empresariais, se así o desexa e, por outra, que o alumnado busque solucións innovadoras e valiosas para afrontar os retos propostos, a través de estratexias de xestión do coñecemento, do autoconñecemento e da colaboración cos demais.

Os criterios de avaliación establecidos van dirixidos a comprobar o grao de adquisición dos obxectivos da materia, isto é, o nivel de desempeño cognitivo, instrumental e actitudinal que poida ser aplicado en situacións ou actividades do ámbito persoal, social e académico cunha futura proxección profesional.

Os contidos que contribúen a adquirir os obxectivos da materia organizanse en catro bloques. O primeiro relacionase coa análise e desenvolvemento do perfil da persoa emprendedora facendo fincapé no autoconñecemento e no desenvolvemento de habilidades persoais e estratexias de xestión para facer fronte a contextos cambiantes e incertos nos que emprender. O segundo ligase á análise das distintas contornas —económica, empresarial, social, ambiental, cultural e artística—, así como ao desenvolvemento de estratexias de exploración destas que lle permitan ao alumnado identificar necesidades e buscar oportunidades que xurdan nelas, facéndoo consciente de que a contorna vai condicionar a realización dos seus proxectos persoais e profesionais. O terceiro vincúlase á captación e xestión de recursos humanos, materiais, inmateriais e dixitais como elementos necesarios para que un proxecto se leve á realidade. Deste xeito, abórdanse cuestións como fontes de financiamento, recursos financeiros e formación e funcionamento áxil dos equipos de traballo. O cuarto e último bloque trata de dar a coñecer o método de realización dun proxecto emprendedor desde a fase de ideación ata as de execución e validación do prototipo final. Neste proceso, familiarízase o alumnado coas metodoloxías áxiles que podería utilizar na aula á hora de realizar o seu propio proxecto innovador.

A implementación da materia terá un enfoque teórico-práctico, coa aplicación dos conceptos ao proxecto empresarial.

2.- Obxectivos:

Obxectivos da materia
OBX1. Anátizarse e valorarse as fortalezas e as debilidades propias e as dos demais,

reflexionando sobre as aptitudes, xestionando de forma eficaz as emocións e as destrezas necesarias que promovan unha actitude vital creadora para adaptarse a contornas cambiantes e deseñar un proxecto persoal único, cunha actitude emprendedora que xere valor para os demais.

- O autoconecemento permítelle â persoa traballar en diferentes âmbitos: indagar nas sdas aspiracions, necesidades e desexos persoais; descubrir as sdas aptitudes; distinguir as sdas intelixencias e, así, reflexionar sobre as sdas fortalezas e debilidades e aprender a valoralas como fonte de crecemento persoal; recoñecer e xestionar emocións para adaptarse a contextos cambiantes e globalizados e a situacións de incerteza que poidan xerar un conflito cognitivo e emocional, co obxectivo de poñer en marcha e de levar a cabo un proxecto persoal dnico que garanta novas oportunidades en todos os âmbitos e situacións da vida (persoais, sociais, académicas e profesionais).
- E importante afrontar o proxecto cunha actitude emprendedora, resolutiva, âxil, innovadora, sostible e creativa que permita a adaptación a distintas contornas e comprender a importancia de desenvolver o hâbito de actuar con creatividade, tanto individual coma colectivamente, mediante o adestramento da capacidade creadora aplicândoa a diferentes escenarios para lograr avances persoais, sociais, culturais, artfsticos e economicos de valor.

OBX2. Utilizar estratexias de conformación de equipos, e asemade habilidades sociais, de comunicación e innovación âxil, aplicândoas con autonomía e motivación as dinâmicas de traballo en distintos contextos, para constituír grupos de traballo eficaces e descubrir o valor de cooperar con outras persoas durante o proceso de nacemento e desenvolvemento de solucións emprendedoras.

- Recoñecer e valorar trazos caracterfsticos e calidades persoais propias e dos demais resulta indispensable para afrontar con éxito un proxecto. Unha correcta identificación das potencialidades das persoas permite a constitución dun equipo de traballo equilibrado, eficaz, cooperativo, motivado e responsable que compense as debilidades duns e potencie as fortalezas dun e dos outros, adecuândose así as necesidades do proxecto que se pretende abordar. Requírese a posta en marcha de diferentes estratexias

para constituir os equipos de traballo, definindo obxectivos, normas, roles e responsabilidades de maneira equitativa e favorecendo a diversidade entre os seus integrantes. Así, conséguense equipos multidimensionais, inclusivos, capaces de xerar, a través do diálogo, unha intelixencia colectiva que lles permita funcionar con autonomía e contribuír á innovación áxil.

- Un correcto desenvolvemento e uso das habilidades sociais, como a empatía, a asertividade, a negociación, o liderado e o respecto cara aos intereses, eleccións e ideas dos demais, así como o coñecemento de distintas linguas e uso de habilidades de comunicación, facilita unha visión compartida entre os membros do equipo, a creación dun bo clima de traballo e a construción de vínculos de cooperación que redunden no crecemento persoal e colectivo e intensifiquen valores de respecto, tolerancia e equidade.

OBX3. Elaborar, con sentido ético e solidario, ideas e solucións innovadoras e sostibles que dean resposta ás necesidades locais e globais detectadas, utilizando metodoloxías áxiles de creación e analizando tanto os seus puntos fortes e débiles coma o impacto que poidan xerar esas ideas na contorna, para lograr a superación de retos relacionados coa preservación e co coidado da contorna natural, social, cultural e artística.

- Para afrontar os desafíos actuais resulta imprescindible dotar as persoas das ferramentas necesarias para que, con iniciativa e desde unha visión emprendedora, busquen, promovan e desenvolvan eficazmente ideas e solucións innovadoras e sostibles a problemas e necesidades da súa contorna que dean resposta a retos no eido local que poderían trasladarse a contextos máis amplos, mesmo globais. Para lograr isto, é fundamental adestrar a xeración de ideas e sometelas a procesos de validación a través do uso de metodoloxías áxiles, tanto individuais coma de equipo, analizando o impacto que a materialización destas ideas pode provocar nos distintos ámbitos e contextos vitais e sectoriais.
- Este proceso de procura de respostas aos desafíos actuais está inevitablemente ligado aos valores sociais e persoais. E por iso que no proceso de ideación e deseño das ideas e



solucións é necesario ter presentes os obxectivos de desenvolvemento sostible e actuar desde principios éticos considerando a perspectiva de xénero. Isto implica coñecer e tomar conciencia das distintas realidades e valorar as oportunidades do noso mundo e da nosa sociedade cunha actitude proactiva e comprometida co seu coidado, protección e preservación.

OBX4. Seleccionar e reunir os recursos dispoñíbeles no proceso de desenvolvemento da idea ou solución creativa proposta, coñecendo os medios de produción e as fontes financeiras que proporcionan estes recursos e aplicando estratexias de captación destes para poñer en marcha o proxecto que leve á realidade a solución emprendedora.

- Dentro do proceso que supón transformar as ideas en prototipos de valor, é obrigado establecer unha fase dirixida a conseguir e a xestionar os recursos humanos, materiais, inmateriais e dixitais dispoñíbeles, reunindo e seleccionando aqueles que de maneira ética, eficiente e sostible poidan facer realidade unha idea ou unha solución emprendedora. Esta perspectiva de considerar a mobilización e a optimización dos recursos como parte do plan de acción require, ademais, facelo desde formulacións éticas e ofrecendo deste xeito un modelo de boas prácticas que impacte positivamente na contorna cara á que vai dirixida a idea. A ética subxace desde os momentos iniciais do proceso creador nas iniciativas que se emprenden, orientadas ao desenvolvemento sostible e ao benestar para todas e todos. De igual modo, impregna a protección das ideas e das solucións, o que require dun coñecemento específico para garantir o respecto as creacións dos demais e os dereitos sobre as ideas e solucións propias.
- Doutra banda, poñer en marcha unha idea viable supón asumir o reto con responsabilidade e que a persoa emprendedora e os equipos posúan coñecementos económicos, financeiros, legais e técnicos entendidos tamén como recursos propios adquiridos a través da formación que os orienten na procura de financiamento e no uso de ferramentas dixitais que dean difusión e proxección as ideas e solucións no proceso de realización destas.

OBX5. Presentar e expoñer ideas e solucións creativas utilizando estratexias

comunicativas áxiles e valorando a importancia dunha comunicación efectiva e respectuosa para transmitir mensaxes convincentes axeitadas ao contexto e aos obxectivos concretos de cada situación e validar as ideas e as solucións presentadas.

- O mundo global e complexo no que vivimos esixe formación para mellorar a competencia comunicativa das persoas. É importante entender que as estratexias de comunicación son elementos que cobran especial importancia para que unha persoa emprendedora interacte con outras de maneira efectiva e positiva. Compartir os coñecementos e as experiencias cos demais permite idear solucións contrastadas e innovadoras, motivar, convencer, tomar decisións e xerar oportunidades. Neste sentido, a utilización de estratexias de comunicación áxil facilita a tarefa de explicar unha idea orixinal, transmitindo con claridade e rapidez os seus puntos fortes e débiles. Así mesmo, permite que os equipos compartan as ideas creativas xeradas e que se validen ou descarten con rapidez e se tomen decisións sobre as solucións que finalmente se elixan para afrontar os retos propostos.
- Doutra banda, tamén é necesario que as persoas adquiran as ferramentas para presentar e expoñer na contorna, de maneira clara, atractiva e convincente, a idea ou a solución que se vai desenvolver no proxecto emprendedor, co obxecto de reunir os recursos necesarios para levala a cabo ou para difundila.

OBX6. Comprender aspectos básicos da economía e das finanzas, valorando criticamente o problema da escaseza de recursos e a necesidade de elixir, así como os principios de interacción social desde o punto de vista económico, para retacionar os devanditos aspectos coa procura e planificación dos recursos necesarios no desenvolvemento da idea ou da solución emprendedora que afronte o reto exposto de maneira eficaz, equitativa e sostible.

- Actualmente, coñecer e comprender desde un enfoque económico a contorna e a sociedade é fundamental. Nestes contextos é onde xorden as necesidades e as oportunidades as que hai que atender ofrecendo solucións realistas, eficientes e sostibles que dean resposta aos novos retos que se expoñen.
- Existen catro elementos que deben ser abordados. O primeiro alude ao problema

economico que condiciona a toma de decisions das persoas en funcion do grao de escaseza percibido para cubrir as necesidades individuais e colectivas. Diso derfvase a importancia de saber interpretar indicadores e aprender a atopar tendencias nos mercados e na propia sociedade desde un punto de vista economico. O segundo refirese â necesidade de adquirir unha educacion financeira que achegue os coñecementos necesarios para guiar as decisions persoais de maneira responsable e que axude na obtencion de recursos para emprender. O terceiro refirese â análise da contorna economica e social desde un punto de vista tanto macroeconomico coma microeconomico. Esta comprension é o punto de partida para detectar necesidades non cubertas e xerar ideas innovadoras que dean solucion aos retos actuais, de maneira eficaz, equitativa e sostible. E, por dltimo, a posta en marcha dun proxecto emprendedor implica situalo dentro do seu contexto economico que, en gran parte, vai determinar a sda viabilidade para prever se a contorna e o sector obxecto da iniciativa concreta é favorable.

OBX7. Construír e analizar de maneira cooperativa, autónoma e áxil prototipos innovadores e sostibles, aplicando estratexias eficaces de deseño e execución, avatiando todas as fases do proceso de maneira crftica e ética e validando os resultados obtidos tanto para a mettora e perfeccionamento dos prototipos creados coma para a aprendizaxe e o desenvolvemento persoal e colectivo.

- O obxecto dun proxecto emprendedor é a solucion innovadora convertida nun prototipo final, nun ben ou servizo que se utiliza na contorna â que vai dirixido.
- Este prototipo final é o resultado dun proceso construtivo que se leva a cabo de maneira cooperativa e implica o paso por distintas fases que han de ser avaliadas de maneira continua cunha actitude crftica e ética. Asf, no proceso creativo de ideacion expoñense hipoteses de solucion que deben transformarse en aprendizaxes validadas. Para iso recorrese â construcion de prototipos como unha representacion tanxible da solucion ou da parte da solucion que queremos validar. Tras a eleccion do prototipo deséñase, xestionase e execdtase este, para o que é necesario coñecer e saber elixir as estratexias de xestion dos recursos, o modelo organizativo ou de negocio, o plan de execucion, asf como as técnicas e ferramentas de prototipado. E preciso aprender a tomar decisions



adecuadas e con progresiva autonomía para levar a cabo o proxecto de forma viable e sostible, considerando que o verdadeiramente importante é a aprendizaxe validada. Para avaliar e testar prototipos xa xerados é fundamental coñecer metodoloxías, técnicas e ferramentas, de modo que se produza o desenvolvemento áxil, iterativo e incremental do prototipo final. Isto esixe programar períodos de traballo curtos nos que se poidan comprobar as aprendizaxes experimentadas e validadas e ofrecer solucións óptimas e sostibles en contornas cambiantes.

3.- Criterios de avaliación e contidos:

Materia de Economía		4º de E.S.O.
Bloque 1. 0 perfil da persoa emprendedora, iniciativa e creatividade		
Criterios de avaliación		Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA1.1. Adaptarse a contornas complexas e crear un proxecto persoal orixinal e xerador de valor, partindo do autocoñecemento e tomando conciencia de que o proceso emprendedor constitúe unha forma de enriquecemento e crecemento persoal. 		OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.2. Utilizar estratexias de análise razoada das fortalezas e debilidades persoais e da iniciativa e creatividade propia e da dos demais. 		OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.3. Xestionar de forma eficaz as emocións e as destrezas persoais, promovendo e desenvolvendo actitudes creativas, asumindo o risco que supón un proxecto innovador e aprendendo dos erros que cometemos. 		OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.4. Por en práctica as habilidades sociais da persoa emprendedora, de comunicación aberta, motivación, liderado e de cooperación e innovación áxil, 		OBX2



tanto de maneira presencial como a distancia, en distintos contextos de traballo en equipo, valorando, respectando e asumindo as achegas dos demais nas distintas dinâmicas de traballo en grupo.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.5. Superar os retos propostos a partir de ideas e solucións innovadoras e sostibles, avaliando o seu impacto na sociedade. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.6. Construír ideas creativas e sostibles aplicando metodoloxías áxiles que faciliten a superación dos retos expostos con sentido ético e solidario. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.7. Validar as ideas e solucións utilizando estratexias comunicativas áxiles adaptadas a cada situación comunicativa. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.8. Presentar e expoñer, con claridade e coherencia, as ideas e solucións creativas, adquirindo habilidades e técnicas de expresión oral con apoio audiovisual na posta en comdn destas. 	OBX5
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A importancia económica e social da persoa emprendedora. ▪ O perfil da persoa emprendedora: habilidades. <ul style="list-style-type: none"> – Autoconfianza, autoconñecemento, empatía, perseveranza, iniciativa e resiliencia. – Técnicas de diagnóstico de debilidades e fortalezas internas. Análise DAFO da persoa emprendedora. – Creatividade, ideas e solucións. A innovación áxil. – Comunicación, motivación e liderado da persoa emprendedora. Habilidades sociais. Dinámicas de traballo en grupo. – Xestión de emocións. A importancia da motivación para emprender. Estratexias de xestión da incerteza e toma de decisións en contextos cambiantes. O erro e a validación como oportunidades para aprender. 	
Bloque 2. A contorna como fonte de ideas e de oportunidades	



Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.1. Adaptarse a contornas complexas e crear un proxecto persoal orixinal e xerador de valor, partindo da valoración crítica sobre as propias aptitudes e as posibilidades creativas. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.2. Xestionar de forma eficaz as emocións e as destrezas persoais promovendo e desenvolvendo actitudes creativas. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.3. Preservar e coidar a contorna natural, social, cultural e artística a partir de propostas e actuacións locais e globais que promovan o desenvolvemento sostible, con visión creativa, emprendedora e comprometida. 	OBX8
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.4. Propoñer ideas e solucións innovadoras e sostibles, avaliando o impacto que poidan xerar no eido persoal e na contorna e aplicando metodoloxías áxiles para a obtención de solucións ás necesidades detectadas con sentido ético e solidario. 	OBX8
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.5. Afrontar os retos en distintos contextos e situacións, reais ou simuladas, transferindo os coñecementos económicos e financeiros necesarios e sendo consciente da importancia para a persoa emprendedora da capacidade de anticipación aos cambios da contorna. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA2.6. Valorar criticamente o problema económico da escaseza de recursos, a necesidade de elixir e a proposta de solucións que supoñan un mellor aproveitamento dos recursos e a reutilización circular das desfeitas xerados que contribúan á sostibilidade do sistema. 	OBX6
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A economía como ciencia. A perspectiva económica da contorna. O problema económico: a escaseza de recursos e a necesidade de elixir. A elección en economía: custos, análise marxinal, incentivos. O comportamento das persoas nas decisións. 	



- A contorna economico-empresarial. Os axentes economicos e o fluxo circular da renda.
- O funcionamento dos mercados. Comercio, benestar e desigualdades.
- O mercado e as oportunidades de negocio: análise da contorna xeral ou macrocontorna; análise da contorna específica ou microcontorna. Análise DAFO de proxectos empresariais. Estratexias de exploracion da contorna. Procura e xestión da informacion.
- O sistema financeiro.
- A empresa e a sda responsabilidade social. A decision empresarial e a innovacion como fonte de transformacion social.
- O impacto da actividade empresarial: a responsabilidade social corporativa. A contorna social, cultural e ambiental desde unha perspectiva economica. A economia colaborativa. Apegada ecoloxica e a economia circular. A economia social e solidaria. Os obxectivos de desenvolvemento sostible (ODS) e o desenvolvemento local.
- Sectores produtivos e xéneros da contorna cultural e artistica. Axentes que apoian a creacion de proxectos culturais emprendedores.
- A vision emprendedora.

Bloque 3. Recursos para levar a cabo un proxecto emprendedor

Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.1. Constituir equipos de traballo baseados en principios de equidade, coeducacion e igualdade entre homes e mulleres, actitude participativa e visualizacion de metas comdms, utilizando estratexias que faciliten a identificacion e a optimizacion dos recursos humanos necesarios que conduzan a consecucion do reto proposto. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.2. Poner en práctica habilidades sociais, de comunicacion aberta, motivacion, liderado e de cooperacion en distintos contextos de traballo en equipo, valorando as achegas dos demais nas distintas dinâmicas de traballo e respectando as decisions tomadas de forma colectiva. 	OBX2

<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.3. Planificar e poñer en marcha un proxecto viable que leve á realidade unha solución emprendedora, seleccionando e reunindo os recursos materiais, inmateriais e dixitais máis adecuados ao noso proxecto. 	<p>OBX4</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.4. Utilizar con autonomía estratexias de captación e xestión de recursos coñecendo as súas características e aplicándoas ao proceso de conversión das ideas e solucións en accións e planificando con coherencia a súa organización, distribución, uso e optimización. 	<p>OBX4</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.5. Presentar e expoñer, con claridade e coherencia, ideas e solucións creativas, co fin de captar recursos para o financiamento e o mecenado deste. 	<p>OBX5</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA3.6. Desenvolver unha idea ou unha solución emprendedora vendo a relación entre os coñecementos adquiridos e os recursos necesarios e dispoñibles que permitan o seu desenvolvemento, identificando os máis adecuados en distintos contextos e situacións, reais ou simuladas e aplicando os coñecementos económicos e financeiros necesarios. 	<p>OBX6</p>
<p>Contidos</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Misión, visión e valores da empresa ou entidade: a cultura empresarial. A organización e a xestión das entidades emprendedoras. Funcións da empresa. ▪ Os equipos nas empresas e organizacións. Estratexias áxiles de traballo en equipo. Formación e funcionamento de equipos de traballo. Estratexias de comunicación, negociación e solución de conflitos. ▪ As finanzas da persoa emprendedora: control e xestión do diñeiro. Fontes e control de ingresos e gastos. Recursos financeiros a curto e a longo prazo e a súa relación co benestar financeiro. O endebedamento. Fontes de financiamento e captación de recursos financeiros. A xestión do risco financeiro e os seguros. 	
<p>Bloque 4. A realización do proxecto emprendedor</p>	

Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.1. Adaptarse a contornas complexas cun proxecto persoal orixinal e xerador de valor, logrando progresivamente o control consciente das emocións. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.2. Superar os retos propostos a partir de ideas e solucións innovadoras e sostibles, avaliando o seu impacto no eido persoal e na contorna. 	OBX8
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.3. Poñer en marcha un proxecto viable analizando os recursos materiais, inmateriais e dixitais dispoñibles no proceso de ideación creativa. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.4. Utilizar con autonomía estratexias de captación e de xestión de recursos coñecendo as súas características e aplicándoas ao proceso de conversión das ideas e solucións en accións. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.5. Validar as ideas e as solucións presentadas mediante mensaxes convincentes e adecuadas, co fin de presentar e expoñer, con claridade e coherencia, as ideas e as solucións creativas, mantendo unha comunicación eficaz e respectuosa ao longo de todo o proceso levado a cabo. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.6. Desenvolver unha idea ou unha solución emprendedora a partir dos coñecementos, destrezas e actitudes adquiridos desde o ámbito da economía e das finanzas, vendo a relación entre estes e os recursos necesarios e dispoñibles que permitan o seu desenvolvemento. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.7. Coñecer e comprender con precisión os contidos necesarios do ámbito económico e financeiro aplicándoos con coherencia a situacións, actividades ou proxectos concretos. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.8. Afrontar os retos de maneira eficaz, equitativa e sostible, en distintos contextos aplicando os coñecementos económicos e financeiros necesarios. 	OBX6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA4.9. Utilizar estratexias eficaces de deseño e execución do prototipo final 	OBX7



utilizando métodos de traballo áxiles, cooperativos e autonomos, analizando de maneira crítica o proceso de deseño e execucion levado a cabo e valorando a sda viabilidade e adecuacion empregada na construcion deste.	
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ O reto ou o desafío como obxectivo. ▪ Planificación, xestión e execucion dun proxecto emprendedor. Do reto ao prototipo. ▪ Desenvolvemento áxil do produto. ▪ Técnicas e ferramentas de prototipado rápido. ▪ Métodos de análise da competencia. Estratexias competitivas. ▪ Mercadotecnia do produto. Presentacion e introducion do prototipo na contorna. Estratexias de difusion. ▪ Validacion e testado de prototipos. Valoracion do proceso de traballo. Innovacion áxil. ▪ Estudo de viabilidade do produto e eleccion de forma xuridica. ▪ O usuario como destinatario final do prototipo. A toma de decisions dos usuarios. O usuario como consumidor. Dereitos e obrigacions dos consumidores. 	

4.- Atención á diversidade e orientación pedagóxica:

A intervención educativa na materia de Economía desenvolverá o seu currículo tratando de asentarse de xeito gradual e progresivo nas aprendizaxes que lle faciliten ao alumnado o logro dos obxectivos da materia e, en combinación co resto das materias, unha axeitada adquisición das competencias clave e o logro dos obxectivos da etapa.

Neste sentido, no deseño das actividades, o profesorado terá que considerar a relación existente entre os obxectivos da materia e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída e as liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe que se presentan nos apartados seguintes e seleccionar aqueles criterios de avaliación do currículo que se axusten á finalidade buscada, así como empregalos para verificar as aprendizaxes do alumnado e o seu nivel de desempeño.

5.- Relación entre os obxectivos da materia de Economía e as competencias clave a través dos descritores operativos do perfil de saída establecidos no Anexo I:

Obxectivos da materia	Competencias clave							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC 3
OBX1		1-2	3					
OBX2	1		3		1-3	1	2	
OBX3						4	1-2-3	3
OBX4				2			1-2	
OBX5	1-2-3			3	1	1	1-2	
OBX6						1	1-2-3	
OBX7			3	5	3-5		2-5	

6.- Liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe:

- 0 uso de distintos métodos que teñan en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado, favorezan a capacidade de aprender por si mesmos e promovan o traballo en equipo con perspectiva de xénero.
- A realización de proxectos significativos para o alumnado e a resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade.

- A énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades.
- O uso de estratexias para traballar transversalmente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, a competencia dixital e o fomento da creatividade, do espírito científico e do emprendemento.
- Un enfoque da materia teórico-práctico aplicando os saberes ao desenvolvemento dun proxecto emprendedor en cada unha das súas fases e tendo en conta a igualdade no emprego e nas relacións laborais.
- Unhas aprendizaxes que partan desde a acción e que se constrúan enfocadas a esta.
- Un prototipo que sexa o eixe da materia e no que a alumna ou o alumno realizará a ideación, a xestión de recursos, a validación e a toma de decisións desde unha perspectiva emprendedora.
- Un sistema de traballo que fomente a cultura creativa, colaborativa e de participación dirixida a crear valor para os demais.

7.- Manual recomendado no proceso de ensino e aprendizaxe:

ECONOMÍA - 4º DE E.S.O.

Anxo Penalonga Sweers

McGraw-Hill / Interamericana de España, S.L.

Edición 2020 (M 6589 - 2020)

ISBN: 978 - 84 - 486 - 1858 - 2.